

Vesihuoltouudistus Toimenpidesuunnitelma

Tiivistelmä

Päivittyvä dokumentti

Versio 22.2.2022

VASTUULLINEN VESIHUOLTO 2030

LAADUKKAAT JA TURVALLISET VESIHUOLTOPALVELUT

- Alueellisen yhteistyön kehittäminen ja vesihuollon rakennemuutoksen edistäminen
- Vesihuoltolaitosten taloudenpidon, omaisuudenhallinnan ja toiminnan laadun kehittäminen
- Vesihuollon pätevyysvaatimusten ja urapolkujen kehittäminen
- Hyvän vesihuollon kriteeristön käyttöönotto
- Pitkäjänteinen investointisuunnittelu ja vesihuollon kehittäminen

VESIHUOLTO- LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

HIILINEUTRAALI KIERTO- TALouden EDELLÄKÄVIJÄ

- Vesihuoltolaitosten digitalisaatiovalmiuksien ja tiedolla johtamisen kehittäminen
- Alueellisten vesiosaamis- ja kiertotalouskeskittymien yhteistyön edistäminen

VESIHUOLTOSEKTORIN YHTEISTYÖ JA VUOROPUHELU

Kansallisen vesihuoltouudistuksen toimenpiteet

TP1: Alueellisen yhteistyön kehittäminen ja vesihuollon rakennemuutoksen edistäminen

- Alueellisen yhteistyön ja rakennemuutoksen esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sekä uusien keinojen edistäminen
  - Koontiselvitys hyödyntäen olemassa olevaa tietoa ja kokoamalla uutta. (VVY)
  - Kysely osuuskuntatoimijoille: yleisempien rakennemuutosten esteiden tunnistaminen (SVOSK)
- Selvitetään vesihuollon järjestämisen ja organisoinnin vaihtoehdot ja mahdollisuudet sekä toteuttamiskelpoisuus.
  - Erilaisten yhteistyö- ja organisointi- vaihtoehtojen kartoittaminen, kokemusten kerääminen ja analysointi (ml. uudet yhteistyömallit kuten alueellinen operointi). (VVY)
  - Lainsäädännön kehittämisen edellyttämä perussuunnittelu. (MMM)

TP2. Vesihuoltolaitosten taloudenpidon, omaisuuden hallinnan ja toiminnan laadun kehittäminen

- Vesihuollon omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen kehittäminen
  - Omistajatuloutuksen (kohtuullisen tuoton) määrittely ja määrittelyn selvittäminen lainsäädännössä, sekä alihinnoitteluun puuttuminen, vesihuoltotoimialan lähtökohdista (MMM)
- "Suomen valvontamallin" kehittäminen, täsmennetään valvonnan vastuut (ELY, kunnat)
  - Uudet valvottavat asiat, valvonnan organisointi ja suunnittelu. Varmistettava myös tarvittava valvontaosaaminen ja resurssit. (ESA-ELY)
  - Vesihuoltolain tarkistaminen, valvontamallin kehittäminen ml. talous, toiminta ja kyberturvallisuus. Nykyistä tehokkaampi valvontamekanismi sekä taloudelle että tehokkuudelle, hyödyntäen hyvän vesihuollon kriteerejä. Taustatyönä kokoon perustuva tunnistaminen (vrt Tanskan malli). (MMM)

TP3. Vesihuollon pätevyysvaatimusten ja urapolkujen kehittäminen

- Pätevyysvaatimusten käyttöönotto
  - Pätevyysvaatimusten tarvekartoitus ja esiselvitys (VVY)
  - Lainvalmistelu pätevyysvaatimusten viemiseksi lainsäädäntöön (vesihuoltolaki tai muu lainsäädäntö) (MMM)
- Vesihuoltoalan kiinnostavuuden parantaminen
  - Verkkokoulutuspaketti mm. alalle tulijoille ja kuntapäätäjille (VVY)

TP4. Hyvän vesihuollon kriteeristön käyttöönotto

- Hyvän vesihuollon kriteeristöä ja niiden käyttöönottoa kehitetään ja testataan toimialalla
  - Pilotointi 2022: Viedään hiottu kriteeristö käyttäjäystävälliseen työkaluun, jolla laitokset voivat pilotoida kriteeristöä ja hyödyntää sitä omaan käyttöönsä (VVY)
- Kriteeristön käyttöönoton valmistelu ja käyttöönotto
  - Arvioidaan, a) soveltuuko kriteeristö vapaaehtoiseen vertaisarviointiin vai b) onko kriteereiden käytöstä tarpeen säätää osana vesihuoltolainsäädäntöä. Kriteeristön (mm itsearviointiosioden) valinta (MMM)

TP5. Pitkäjänteinen investointisuunnittelu ja vesihuollon kehittäminen

- Vesihuollon investointisuunnittelu ja omaisuudenhallinnansuunnittelu
  - Pitkäjänteisen investointisuunnittelun ja/tai omaisuudenhallintasuunnittelun lakisääteisyys, taustatyö (MMM)
  - Työpaja / webinaari, jossa kartoitetaan vesihuoltolaitosten nykyisiä hyviä käytäntöjä (VVY)
- Vesihuollon kehittämissuunnittelu
  - Pitkäjänteisen suunnittelun lakisääteisyys: Vesihuoltolain uudistamisen yhteydessä konkretisoidaan kunnan kehittämisvelvoitetta (MMM)
  - Hyödynnetään olemassa olevaa kehittämissuunnittelun ohjeistusta ja viestitään siitä aktiivisesti (esim. viestintäkampanja) (Kuntaliitto)

TP6. Vesihuoltolaitosten digitalisaatiovalmiuksien ja tiedolla johtamisen kehittäminen

- Tehokkaampi tietojen hyödyntäminen eri järjestelmissä (pois silloista). Mm. verkkotietojärjestelmä vs. asiakastietojärjestelmät.
  - Laitosten keskeisten tietojärjestelmien (välisten) rajapintaratkaisujen edistäminen: laitosten kannustaminen, viestintä ja koulutus, sekä työpajojen järjestäminen (VVY)
  - Laitosten keskeisten tietojärjestelmien (välisten) rajapintaratkaisujen toteuttaminen. (vesihuoltolaitokset)
- VEETI-järjestelmän edelleen kehittäminen ja synkronointi mm. VENLAn ja vesi.fi sivuston kanssa
  - VEETIn teknisen käytettävyyden ja toiminnallisuuden parantaminen (SYKE)
- Lainsäädännön kehittäminen
  - CER- ja NIS2-direktiivien implementointi ja toimeenpano (SM ja LVM)

TP7. Alueellisten vesiosaamis- ja kiertotalouskeskittymien yhteistyön edistäminen

- Yhteistyön edistäminen ja kehittäminen
  - Edistetään demonstraatio- ja kokeiluhankkeita, esimerkiksi rahoitustuen tarjoamisella, etenkin edistetään julkis- ja yksityispuolen yhteisiä klustereita. (MMM)
  - Edistetään osaamiskeskittymien ja yhteistyöverkostojen yhteistyötä esimerkiksi yhteistyötapaamisia järjestemällä. Edistetään vesihuoltotoimijoiden pääsyä osaksi olennaisia yhteistyöverkostoja. Tuetaan /edistetään yhteistyötä yli sektorirajojen. Jaetaan kokemuksia onnistuneista yhteistyöhankkeista, joilla on pystytty edistämään kiertotalouden tavoitteita. (ELY-keskukset)
- Ravinneiden kierrätyksen ja energiatehokkuuden tehostaminen
  - Ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskeva ohjelma (YM)

TP8. Vesihuoltolainsäädännön tarkistaminen

Toimenpide / tehtävä / hanke	Tarkempi kuvaus / Tavoite	Vastuutaho
Juomavesidirektiivin kansallinen toimeenpano	Terveydensuojelulain ja talousvesiasetuksen muutokset sekä muihin lakeihin tarvittavat muutokset	STM
	Juomavesidirektiivin kansallisen toimeenpanon edellyttämät muutokset vesihuoltolakiin (15 §, 16 §)	MMM
Vesi on meidän	Selvitys eduskunnalle vaihtoehdoista. Kuntien tai asiakkaiden pääomistajuuden säilyttäminen vesihuoltolain tarkoittamissa vesihuoltolaitoksissa sekä tukkuvesilaitoksissa	MMM
	Lainsäädäntömuutokset	MMM
Vesihuoltolainsäädännön uudistaminen, 1 vaihe Vesihuoltouudistuksen valmistelussa tunnistetut lainsäädännön uudistamistarpeet	2. Laitosten talouden ja toiminnan laadun valvonnan vastuiden selventäminen	MMM
	6. Kehittämisen- ja investointisuunnitteluvaihe	MMM
	7. Häiriötilannesuunnitelmien sisältövaatimusten tarkentaminen ja varautumista koskevien suunnitelmien yhteensovittaminen	MMM
	8. Vesihuollon toiminta-alueäärityksen ja liittämismuutosten selkeyttäminen	MMM
Vesihuoltolainsäädännön uudistaminen, 2 vaihe Vesihuoltouudistuksen valmistelussa tunnistetut lainsäädännön uudistamistarpeet	4. Lakisäätöinen hyvän vesihuollon kriteeristön käyttöönotto	
	5. Lakisäätöiset pätevyysvaatimukset vesihuoltolaitosten henkilöstölle	
	9. Hulevesikysymykset	
Muut direktiivit ja niiden kansallinen toimeenpano	NIS2	LVM
	CER	SM
	UWWTD	YM